

ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ: ΕΠΙΣΤΟΛΗ 4η «ΠΡΟΣ ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΝ»

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Αντίπατρος (397-319π.Χ.) ήταν ένας από τους πιο έμπιστους συνεργάτες στρατηγούς του Φιλίππου. Μεταξύ των ετών 347-346 ανέλαβε επικεφαλής της διπλωματικής αποστολής που είχε σκοπό την σύναψη ειρήνης με την Αθήνα, και η οποία τελικά υπεγράφη και έγινε γνωστή ως 'Φιλοκράτειος ειρήνη'. Μετά την δολοφονία του Φιλίππου βοήθησε τον Αλέξανδρο να αναλάβει την εξουσία, και για όσο διάστημα εκείνος έλειπε στην Ασία, ο Αντίπατρος κράτησε την θέση του κυβερνήτη στη Μακεδονία (334-323). Μετά τον θάνατο του Αλεξάνδρου ο Αντίπατρος αντιμετώπισε με επιτυχία τον στρατιωτικό συνασπισμό Αθηναίων, Αιτωλών και Θεσσαλών, οι οποίοι εστασίασαν εναντίον της Μακεδονικής κυριαρχίας στις πόλεις τους, νικώντας τους στην μάχη της Κρανώνας στην Θεσσαλία (322). Το 321 με βάση την συμφωνία που συνήφθη στο 'Τριπαράδεισον' της Συρίας ανέλαβε την αρχηγία σε όλες τις κτήσεις του Αλεξάνδρου. Δυο χρόνια αργότερα πέθανε.

Όσον αφορά την χρονολόγηση της επιστολής αυτής, το σίγουρο είναι πως συνετάχθη μετά το 346π.Χ., δηλ. μετά την 'Ειρήνη του Φιλοκράτη', κάτι που φαίνεται ήδη στην §1 (οὐ μόνον νῦν...ἀλλὰ καὶ τῆς εἰρήνης οὔσης ὅχι μόνον τῶρα...ἀλλὰ καὶ ὅταν υπῆρχε εἰρήνη), πριν όμως από το 338π.Χ., όταν συνήφθη η μάχη στην Χαιρώνεια και οι Αθηναίοι ηττήθηκαν από τους Μακεδόνες. Η αναφορά του σε ένα 'τωρινό πόλεμο μεταξύ τους' (νῦν ὅτε πολεμοῦμεν, §1), τοποθετεί την επιστολή γύρω στο 340/339π.Χ., όταν η ειρήνη του Φιλοκράτη έπαψε πλέον να ισχύει και ο πόλεμος ξεκίνησε, για να καταλήξει στην μάχη της Χαιρώνειας.

Όσον αφορά τον παραλήπτη της επιστολής αυτής, το πρόβλημα είναι αρκετά πιο δύσκολο. Πράγματι μια επιστολή με έντονο τον χαρακτήρα της 'παράκλησης' εκ μέρους του αποστολέα σωστό θα ήταν να απευθυνόταν στον ίδιο τον Φίλιππο. Το γεγονός ότι απευθύνεται στον Αντίπατρο μπορεί να οφείλεται σε τρεις διαφορετικούς λόγους: 1^{ον}) Ενδεχομένως ο Φίλιππος να έχει πλέον δολοφονηθεί· τότε όμως παραλήπτης θα έπρεπε ήταν ο νόμιμος διάδοχος του θρόνου, ο Αλέξανδρος, ή αν ο αποστολέας θεωρούσε σωστό να την απευθύνει στον δεύτερο τη τάξει επιτελικό παράγοντα, για λόγους καθαρά τακτικής θα έπρεπε να κάνει και μία αναφορά στο πρόσωπο του προσφάτως υπ' αυτές τις συνθήκες ανεληθόντος στον θρόνο Αλεξάνδρου. Όμως η επιστολή δεν αναφέρεται καθόλου σ' αυτόν, πράγμα που μας αναγκάζει να απορρίψουμε αυτήν την επιλογή. Εξ άλλου η δολοφονία του Φιλίππου έγινε το 336π.Χ., μία χρονολογία που δεν ταιριάζει με την διαπίστωση του συντάκτη πως 'νῦν ὅτε πολεμοῦμεν, §1', εκτός κι αν δεχόμασταν πως άλλη είναι η ημερομηνία που συντάχθηκε κι άλλη η ημερομηνία που απεστάλη στον παραλήπτη, κάτι εξαιρετικά δύσκολο, αν όχι απίθανο. 2^{ον}) Πιθανόν να γράφτηκε και να απεστάλη όταν ο Φίλιππος έλλειπε σε εκστρατεία. Πράγματι γνωρίζουμε ότι το 339 βρέθηκε σε δυο τέτοιες, πρώτα στην περιοχή του Δουνάβεως πολεμώντας εναντίον των Σκυθών, και κατόπιν στην Κ. Ελλάδα ως αρχηγός στον πόλεμο εναντίον της Αμφισσας. Τις επιχειρήσεις αυτές αναφέρει το Δημοσθένης στον λόγο 'Περί του στεφάνου, 169κ.ε.' Ένα τέτοιο ενδεχόμενο είναι πολύ πιθανό και ταιριάζει απόλυτα με την χρονολόγηση στην οποία μας περιορίζει η χρονική πρόταση στην πρώτη παράγραφο.

Η επιστολή αυτή αναφέρεται στην προσωπικότητα ενός 'Διοδότου', πρώην μαθητή του Ισοκράτη, για τον οποίον δεν έχουμε καμία άλλη πληροφόρηση από κανένα κείμενο. Αυτός μετά από κάποιες αποτυχημένες προσπάθειες να καθιερωθεί ως πολιτικός σύμβουλος και συνεργάτης κάποιων Ασιατών βασιλέων, τα ονόματα των οποίων δεν αναφέρονται, κατέληξε εν τέλει στην αυλή του Φιλίππου. Ο Ισοκράτης στην επιστολή του πλέκει το εγκώμιο του πρώην μαθητού του με σκοπό να αποδείξει ότι πρόκειται για πρόσωπο με τεράστιες ικανότητες και άκρας εμπιστοσύνης. Συγχρόνως η επιστολή στον παραλήπτη να δείξει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και στον γιο του Διοδότου, του οποίου το όνομα δεν το αναφέρει, ως ένα πρόσωπο που έχει πολλές αρετές, αν και όπως αναφέρεται με αρκετά ασθενικό σώμα.

(1) Ἐγὼ, καίπερ ἐπικινδύνου παρ' ἡμῖν ὄντος εἰς Μακεδονίαν πέμπειν ἐπιστολήν, οὐ μόνον νῦν ὅτε πολεμοῦμεν πρὸς ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τῆς εἰρήνης οὔσης, ὅμως γράψαι πρὸς σὲ προειλόμην περὶ Διοδότου, δίκαιον εἶναι νομίζων ἅπαντας μὲν περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι τοὺς ἑμαυτῷ πεπλησιακότας καὶ γεγεννημένους ἀξίους ἡμῶν, οὐχ ἥκιστα δὲ τοῦτον καὶ διὰ τὴν εὐνοίαν τὴν εἰς ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἄλλην ἐπιείκειαν. (2) Μάλιστα μὲν οὖν ἐβουλόμην ἂν αὐτὸν συσταθῆναί σοι δι' ἡμῶν· ἐπειδὴ δὲ δι' ἐτέρων ἐντετύχηκέ σοι, λοιπόν ἐστὶ μοι μαρτυρῆσαι περὶ αὐτοῦ καὶ βεβαιῶσαι τὴν γεγεννημένην αὐτῷ πρὸς σὲ γνῶσιν. Ἐμοὶ γὰρ πολλῶν καὶ παντοδαπῶν συγγεγεννημένων ἀνδρῶν καὶ δόξας ἐνίων μεγάλας ἐχόντων, τῶν μὲν ἄλλων ἀπάντων οἱ μὲν τινες περὶ αὐτὸν τὸν λόγον, οἱ δὲ περὶ τὸ διανοηθῆναι καὶ πράξαι δεινοὶ γεγόνασιν, οἱ δ' ἐπὶ μὲν τοῦ βίου σώφρονες καὶ χαρίεντες, πρὸς δὲ τὰς ἄλλας χρήσεις καὶ διαγωγὰς ἀφυεῖς παντάπασι· (3) οὗτος δ' οὕτως εὐάρμοστον τὴν φύσιν ἔσχηκεν ὥστ' ἐν ἅπασι τοῖς εἰρημένοις τελειότατος εἶναι. Καὶ ταῦτ' οὐκ ἂν ἐτόλμων λέγειν εἰ μὴ τὴν ἀκριβεστάτην πεῖραν αὐτός τ' εἶχον αὐτοῦ καὶ σὲ λήψεσθαι προσεδόκων, τὰ μὲν αὐτὸν χρώμενον αὐτῷ, τὰ δὲ καὶ παρὰ τῶν ἄλλων τῶν ἐμπεύρων αὐτοῦ πυθνανόμενον· (4) ὧν οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἂν ὁμολογήσειεν, εἰ μὴ λίαν εἴη φθονερός, καὶ εἰπεῖν καὶ βουλεύσασθαι μηδενὸς ἥττον αὐτὸν δύνασθαι καὶ δικαιοτάτον καὶ σωφρονέστατον εἶναι καὶ χρημάτων ἐγκρατέστατον, ἔτι δὲ συνημερεῦσαι καὶ συμβιῶναι πάντων ἡδιστον καὶ λιγυρώτατον, πρὸς δὲ τούτοις πλείστην ἔχειν παρρησίαν, οὐχ ἦν οὐ προσῆκεν, ἀλλὰ τὴν εἰκότως ἂν μέγιστον γιγνομένην σημεῖον τῆς εὐνοίας τῆς πρὸς τοὺς φίλους· (5) ἦν τῶν δυναστῶν οἱ μὲν ἀξιοχρεῶν τὸν ὄγκον τὸν τῆς ψυχῆς ἔχοντες τιμῶσιν ὥς χρησίμην οὔσαν, οἱ δ' ἀσθενέστεροι τὰς φύσεις ὄντες ἢ κατὰ τὰς ὑπαρχούσας ἐξουσίας δυσχεραίνουσιν, ὥς ὧν οὐ προαιροῦνται τι ποιεῖν βιαζομένην αὐτοὺς, οὐκ εἰδότες ὥς οἱ μάλιστα περὶ τοῦ συμφέροντος ἀντιλέγειν τολμῶντες, οὗτοι πλείστην ἐξουσίαν αὐτοῖς τοῦ πράττειν ἃ βούλονται παρασκευάζουσιν. (6) Εἰκὸς γὰρ διὰ μὲν τοὺς ἀεὶ πρὸς ἡδονὴν λέγειν προαιρου μένους οὐχ ὅπως τὰς μοναρχίας δύνασθαι διαμένειν αἱ πολλοὺς τοὺς ἀναγκαίους ἐφέλκονται κινδύνους, ἀλλ' οὐδὲ τὰς πολιτείας αἱ μετὰ πλείονος ἀσφαλείας εἰσιν, διὰ δὲ τοὺς ἐπὶ τῷ βελτίστῳ παρρησιαζομένους πολλὰ σῶζεσθαι καὶ τῶν ἐπιδόξων διαφθαρῆσεσθαι πραγμάτων. Ὡν ἕνεκα προσῆκε μὲν παρὰ πᾶσι τοῖς μονάρχοις πλέον φέρεσθαι τοὺς τὴν ἀλήθειαν ἀποφαινομένους τῶν ἅπαντα μὲν πρὸς χάριν, μηδὲν δὲ χάριτος ἄξιον λεγόντων· συμβαίνει δ' ἔλαττον ἔχειν αὐτοὺς παρ' ἐνίοις αὐτῶν. (7) Ὁ δὲ καὶ Διοδότῳ παθεῖν συνέπεσεν παρά τισι τῶν περὶ τὴν Ἀσίαν δυναστῶν, οἷς περὶ πολλὰ χρήσιμος γενόμενος οὐ μόνον τῷ συμβουλευεῖν, ἀλλὰ καὶ τῷ πράττειν καὶ κινδυνεύειν, διὰ τὸ παρρησιάζεσθαι πρὸς αὐτοὺς περὶ ὧν ἐκείνοις συνέφερεν καὶ

τῶν οἴκοι τιμῶν ἀπεστέρηται καὶ πολλῶν ἄλλων ἐλπίδων, καὶ μεῖζον ἴσχυσαν αἱ τῶν τυχόντων ἀνθρώπων κολακεῖαι τῶν εὐεργεσιῶν τῶν τούτου. (8) Διὸ δὴ καὶ πρὸς ὑμᾶς ἀεὶ προσιέναι διανοούμενος ὀκνηρῶς εἶχεν, οὐχ ὥς ἅπαντας ὁμοίους εἶναι νομίζων τοὺς ὑπὲρ αὐτὸν ὄντας, ἀλλὰ διὰ τὰς πρὸς ἐκείνους γεγενημένας δυσχερείας καὶ πρὸς τὰς παρ' ὑμῶν ἐλπίδας ἀθυμότερος ἦν, παραπλήσιον ὥς ἐμοὶ δοκεῖ πεπονθὼς τῶν πεπλευκότων τισὶν οἷ, τὸ πρῶτον ὅταν χρήσωνται χειμῶσιν, οὐκέτι θαρροῦντες εἰσβαίνουσιν εἰς θάλατταν, καίπερ εἰδότες ὅτι καὶ καλοῦ πλοῦ πολλάκις ἐπιτυχεῖν ἔστιν. Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπειδὴ συνέστηκέ σοι, καλῶς ποιεῖ. (9) Λογίζομαι γὰρ αὐτῷ συνοίσειν, μάλιστα μὲν τῇ φιланθρωπία τῇ σῇ στοχαζόμενος, ἣν ἔχειν ὑπείλψαι παρὰ τοῖς ἔξωθεν ἀνθρώποις, ἔπειτα νομίζων οὐκ ἀγνοεῖν ὑμᾶς ὅτι πάντων ἥδι στόν ἐστι καὶ λυσιτελέστατον πιστοὺς ἅμα καὶ χρησίμους φίλους κτᾶσθαι ταῖς εὐεργεσίαις καὶ τοὺς τοιούτους εὖ ποιεῖν ὑπὲρ ὧν πολλοὶ καὶ τῶν ἄλλων ὑμῖν χάριν ἔξουσιν. Ὅτι ἅπαντες γὰρ οἱ χαρίεντες τοὺς τοῖς σπουδαίοις τῶν ἀνδρῶν καλῶς ὁμιλοῦντας ὁμοίως ἐπαινοῦσι καὶ τιμῶσιν ὥσπερ αὐτοὶ τῶν ὠφελειῶν ἀπολαύοντες. (10) Ἀλλὰ γὰρ Διόδοτον αὐτὸν οἶμαι μάλιστα σε προτρέψεσθαι πρὸς τὸ φροντίζειν αὐτοῦ. Συνέπειθον δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ τῶν ὑμετέρων ἀντέχεσθαι πραγμάτων καὶ παραδόνθ' ὑμῖν αὐτὸν ὥσπερ μαθητὴν εἰς τοῦμπροσθεν πειραθῆναι προελθεῖν. Ὁ δὲ ταυτά μου λέγοντος ἐπιθυμεῖν μὲν ἔφασκεν τῆς ὑμετέρας φιλίας, οὐ μὴν ἀλλὰ παραπλήσιόν τι πεπονθέναι πρὸς αὐτὴν καὶ πρὸς τοὺς στεφανίτας ἀγῶνας. (11) Ἐκείνους τε γὰρ νικᾶν μὲν ἂν βούλεσθαι, καταβῆναι δ' εἰς αὐτοὺς οὐκ ἂν τολμήσαι διὰ τὸ μὴ μετεσχηκέναι ῥώμης ἀξίας τῶν στεφάνων, τῶν τε παρ' ὑμῶν τιμῶν εὐξασθαι μὲν ἂν τυχεῖν, ἐφίξεσθαι δ' αὐτῶν οὐ προσδοκᾶν· τὴν τε γὰρ ἀπειρίαν τὴν αὐτοῦ καταπεπλήχθαι καὶ τὴν λαμπρότητα τὴν ὑμετέραν, ἔτι δὲ καὶ τὸ σωματίον οὐκ εὐκρινὲς ὄν, ἀλλ' ἔχον ἄττα σίνη, νομίζειν ἐμποδιεῖν αὐτὸν πρὸς πολλὰ τῶν πραγμάτων. (12) Οὗτος μὲν οὖν, ὅτι ἂν αὐτῷ δοκῇ συμφέρειν, τοῦτο πράξει· σὺ δ' ἂν τε περὶ ὑμᾶς ἂν θ' ἡσυχίαν ἔχων διατρίβῃ περὶ τούτους τοὺς τόπους, ἐπιμελοῦ καὶ τῶν ἄλλων μὲν ἀπάντων ὧν ἂν τυγχάνῃ δεόμενος, μάλιστα δὲ τῆς ἀσφαλείας καὶ τῆς τούτου καὶ τῆς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, νομίσας ὥσπερ παρακαταθήκην ἔχειν τούτους παρά τε τοῦ γήρως ἡμῶν, ὃ προσηκόντως ἂν πολλῆς τυγχάνοι προνοίας, καὶ τῆς δόξης τῆς ὑπαρχούσης, εἴ τινος ἄρα σπουδῆς ἐστὶν ἀξία, καὶ τῆς εὐνοίας τῆς πρὸς ὑμᾶς ἣν ἔχων ἅπαντα τὸν χρόνον διατετέλεκα. (13) Καὶ μὴ θαυμάσης μήτ' εἰ μακροτέραν γέγραφα τὴν ἐπιστολὴν μήτ' εἴ τι περιεργότερον καὶ πρεσβυτικώτερον εἰρήκαμεν ἐν αὐτῇ· πάντων γὰρ τῶν ἄλλων ἀμελήσας ἐνὸς μόνον ἐφρόντισα, τοῦ φανῆναι σπουδάζων ὑπὲρ ἀνδρῶν φίλων καὶ προσφιλεστάτων μοι γεγενημένων.

ΣΧΟΛΙΑ

(1) **καίπερ ἐπικινδύνου...δόντος:** γενική απόλυτη, εναντιωματική μτχ. **παρ' ἡμῖν:** 'σε μας εδώ στην Αθήνα'. **πέμπειν:** υποκείμενο στην απόλυτη μτχ. που συγχρόνως συνιστά και απρόσωπη έκφραση. Υποκ. του απαρεμφάτου ενν. το 'ἡμᾶς' από το 'παρ' ἡμῖν'. **νὺν ὅτε πολεμοῦμεν πρὸς ὑμᾶς:** για να κάνει αναφορά σε 'τωρινό' πόλεμο μεταξύ Φιλίππου και Αθηναίων, πρέπει λογικά να βρισκόμαστε μεταξύ του έτους 340, όταν ξεκίνησε ο πόλεμος μεταξύ τους μετά την ειρήνη του Φιλοκράτη το 346, και σίγουρα πριν την τελική ήττα των Αθηναίων το 338 στην Χαιρώνεια. **ἀλλὰ καὶ τῆς εἰρήνης οὔσης:** 'ἀλλὰ καὶ τότε που υπήρχε ειρήνη', ο 'καί' δεν είναι συνδετικός, αλλά επιρρηματικός, επιδοτικός 'ἀκόμη και'. Η γενική της μτχ. είναι απόλυτη, χρονική. Η ειρήνη η οποία αναφέρεται, είναι η 'Φιλοκράτειος', η οποία υπεγράφη το 346. **περὶ Διοδότου:** αγνώστου ταυτότητος πρόσωπο, μιας και δεν αναφέρεται σε κανένα άλλο κείμενο. **ἅπαντας...τούς...πεπλησιακότας καὶ γεγενημένους:** το επίθετο είναι κατηγορηματικός προσδιορισμός, και οι δυο έναρθρες μτχχ. είναι σε θέση ουσιαστικών, αντικείμενα στην έκφραση 'περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι < περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι τί/τινά ενδιαφέρομαι πολύ για κάτι / κάποιον'. **περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι:** υποκείμενο του απαρεμφάτου το ενν. 'με'. **ἀξίους ἡμῶν:** ενν. 'ἐπ'αξίους μαθητές για εμένα'. **οὐχ ἥκιστα:** i.e. 'μᾶλλον'. **τούτον:** sc. 'Διόδοτον', επίσης αντικείμενο στο 'περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι'. **καὶ...καὶ:** με επιρρηματική σημασία κι όχι συνδετική, 'τόσο ἐξ αἰτίας...ὅσο καὶ ἐξ αἰτίας...'. **διὰ τὴν εὖνοιαν:** 'ἐξ αἰτίας της καλῆς διάθεσης', αναφέρεται στην 'διάθεση' του Διοδότου ως μαθητή του Ισοκρ. **τὴν εἰς ἡμᾶς:** το άρθρο έχει την δύναμη να μετατρέπει σε ουσιαστικά στο δικό του γένος, πτώση και αριθμό ὅ,τι ακολουθεῖ. Εδώ μετατρέπει σε ουσιαστικό τον εμπρόθετο προσδιορισμό ως επεξήγηση.

(2) **ἐβουλόμην ἄν:** 'θα ἤθελα', δυνητική οριστική παρατατικού για αντίθετο του πραγματικού, διότι 'τώρα' πλέον δεν έχει κανένα νόημα να 'θέλει', διότι οι συνθήκες έχουν αλλάξει. **αὐτόν:** sc. 'Διόδοτον', υποκείμενο στο απαρέμφατο. **συσταθῆναί σοι:** 'να γίνει γνώριμος σ' εμένα'. **δι' ἡμῶν:** 'μέσω εμού'. **δι' ἐτέρων:** 'μέσω άλλων'. **ἐντετύχηκέ:** 'βρέθηκε στον δρόμο σου', με υποκείμενο 'Διόδοτος'. **λοιπόν ἐστὶ μοι:** 'υπολείπεται σ' εμένα', απρόσωπη έκφραση με υποκείμενο τα δυο απαρέμφατα που ακολουθούν 'μαρτυρῆσαι ~ βεβαιῶσαι'. **περὶ αὐτοῦ:** sc. 'Διοδότου'. **τὴν γεγενημένην...γνῶσιν:** το έναρθρο ουσιαστικό αντικείμενο στα δυο προηγούμενα απαρέμφατα, με την ενδιάμεση έναρθρη μτχ. ως επιθετικό προσδιορισμό. **αὐτῷ:** sc. 'Διοδότῳ'. **Ἐμοὶ:** συντάσσεται με την μτχ. 'συγγεγενημένων' ως δοτική της συμμετοχής. **πολλῶν καὶ παντοδαπῶν:** επιθετικοί προσδιορισμοί στο 'ἀνδρῶν'. Ο Ισοκρ. αναφέρεται στο πλήθος των μαθητῶν που είχε στην διάρκεια της διδασκαλικῆς του καριέρας στην Αθήνα. Από την βιογραφία του Πλουτάρχου μαθαίνουμε ὅτι μαθητές του υπήρξαν: 'ο Αθηναῖος στρατηγός Τιμόθεος, γιὸς του γνωστοῦ Κόνωνος, ο Θεόπομπος ο Χίος ο ιστορικός, ο Ἐφορος ἀπὸ τὴν Κύμη ἐπίσης ιστορικός, ο Ασκληπιάδης ο τραγωδός, και οι Αθηναῖοι ρήτορες Υπερίδης, Ισαῖος, και ἀκόμη και ο Δημοσθένης ζητοῦσε τις συμβουλές του, Πλούτ. Βίος δέκα ρητ.837c'. **συγγεγενημένων ἀνδρῶν καὶ...ἐνίων ἐχόντων:** δυο γενικές απόλυτες, εναντιωματικές μτχχ. **τῶν μὲν ἄλλων:** γενική διαιρετική. **οἱ μὲν τινές:** 'κάποιοι συγκεκριμένοι'. **περὶ...τὸν λόγον:** 'ὅσον ἀφορὰ τὴν ρητορικὴ τέχνη'. **οἱ δέ:** 'κάποιοι ἄλλοι'. **περὶ τὸ διανοηθῆναι καὶ πρᾶξαι:** 'ὅσον ἀφορὰ τὸν συλλογισμό και τὴν υλοποίηση'. **οἱ δ':** 'και κάποιοι ἄλλοι'. **σώφρονες καὶ χαρίεντες:** sc. 'γεγόνασαι'. **ἀφυεῖς:** 'χωρὶς φυσικό χάρισμα'. Ο Ισοκρ. διακρίνει τις ικανότητες ὁλων των μαθητῶν του γενικῶς σε τρεις κατηγορίες, (i) 'στην ρητορικὴ τέχνη' (περὶ αὐτὸν τὸν λόγον), (ii) 'στον προγραμματισμό και στην δράση' (περὶ τὸ διανοηθῆναι καὶ πρᾶξαι), (iii) 'στην σύνεση και στην ευπρέπεια' (ἐπὶ μὲν τοῦ βίου σώφρονες καὶ χαρίεντες). Στην συνέχεια θα αντιπαραθέσει τον μαθητὴ του Διόδοτο σ' ὁλους τους προηγούμενους με την λογική ὅτι εκείνος είναι

ανώτερος όλων των προηγούμενων λόγω των μεγάλων προσόντων που είχε. Ο τακτικισμός αυτός του Ισοκρ. θυμίζει την ποιητική ‘φόρμα’ της Σαπφούς: «οἱ μὲν ἱππῆων στρότον οἱ δὲ πέσδων / οἱ δὲ νάων φαῖσ’ ἐπὶ γᾶν μέλαιναν / ἔμμεναι κάλλιστον, ἔγω δὲ κῆν’ ὅττω τις ἔραται (fr.16) ἄλλοι το ἱππικὸ στράτευμα, ἄλλοι το πεζικόν, κι ἄλλοι ἓνα στράτευμα ἀπὸ πολεμικά πλοία στην σκουρόχρωμη θάλασσα, λένε ὅτι εἶναι το πιο ωραίο, ὁμως ἐγὼ λέω ὅτι εἶναι ἐκεῖνο στο οποίο κάποιος ἐκδηλώνει τον ἑρωτά του», όπου εκθέτει τρεις ξεχωριστές κατηγορίες ‘καλλίστων’, για να παρουσιάσει στο τέλος μία που ξεπερνά όλες τις άλλες. Είναι το γνωστό στην λογοτεχνία ως μοτίβο ‘priamel’.

(3) οὗτος δ’: sc. ‘Διόδοτος’. **ὥστ’...εἶναι:** συμπερασματική πρόταση με απαρέμφατο για να εκφράσει μαζί με το συμπέρασμα και τον σκοπό. **οὐκ ἂν ἐτόλμων:** δυνητικό Οριστική ιστορικού χρόνου για το αντίθετο του πραγματικού ως απόδοση στις δυο υποθετικές προτάσεις που ακολουθούν. **εἰ μὴ...εἶχον...καὶ... προσεδόκων:** δυο υποθ. προτάσεις ως ευθείς υποθ. λόγοι για το αντίθετο του πραγματικού : : **τὴν...πεῖραν:** αντικείμενο στα ρρ. ‘εἶχον, προσεδόκων’, το ενδιάμεσο επίθετο επιθ. προσδ. **αὐτός:** ‘ἐγὼ ο ἴδιος αυτοπροσώπως’, κατηγορ. προσδιορισμός. **αὐτοῦ:** sc. ‘Διοδότου’, γεν. αντικειμενική στο ‘πεῖραν’. **σὲ λήψεσθαι:** η αντων. υποκ. στο απαρέμφατο, το οποίο είναι αντικ. στο ρ. ‘προσεδόκων’. **τὰ μὲν...τὰ δέ:** ‘αφ’ ενός...και αφ’ ετέρου’. **χρώμενον...πυνθανόμενον:** συνημμ. μτχχ. στο ‘σέ’, επιρρ. τροπικές. **τῶν ἐμπείρων αὐτοῦ:** το έναρθρο επίθετο ως ‘παράθεση’ στο ‘ἄλλων’ και η γενική αντικειμενική.

(4) ὧν οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἂν ὁμολογήσειεν: αν και μετά την αντων. ‘οὐδεὶς’ ενν. το ρ. ‘ἐστί’, εν τούτοις η έκφραση ‘οὐδεὶς ἐστὶν ὅστις οὐ(κ)’ ή ‘οὐκ ἐστὶν ὅστις οὐ(κ)’ δεν συνιστά ‘πρόταση’, αλλά ισοδυναμεί με το επίθετο ‘παντες’. Συνεπώς εδώ δεν έχουμε δυο, αλλά ‘μία’ πρόταση κύρια. Το ‘ὧν’ βρίσκεται στην θέση του ‘τούτων’ και είναι γενική διαιρετική στο ‘οὐδεὶς’, ‘ὅλοι ἀνάμεσα σ’ αυτούς’, δηλ. ‘αυτούς οι οποίοι των γνώρισαν’. **εἰ μὴ...εἴη:** υποθετική πρόταση με ευκτική και με απόδοση την προηγούμενη, Πλάγιος υποθ. λόγος για την ‘απλή σκέψη’. **καὶ εἰπεῖν καὶ βουλεύσασθαι:** αντικείμενα στο ‘δυνασθαι’. Τα δυο ‘καί’ δεν είναι συνδετικά, αλλά επιρρηματικά, ‘τόσο...ὅσο καί’. **δύνασθαι:** έναρθρο ειδικό απαρέμφατο, αντικ. στο ‘ἂν ὁμολογήσειεν’. **μηδενὸς ἦττον:** i.e. ‘πάντων βέλτιον’, ‘καλύτερα ἀπὸ τον κάθε ἓνα’, η γενική συγκριτική και το επίρρημα του τρόπου στα δυο προηγούμενα απαρέμφατα. **καὶ δικαιοτάτον καὶ σωφρονέστατον εἶναι καὶ...ἐγκρατέστατον:** τρία ‘καί’ με διαφορετική χρήση: το πρώτο ως συνδετικό συνδέει το προηγούμενο απαρέμφατο ‘δύνασθαι’ με το ὅμοιό του συντακτικά ‘εἶναι’. Το δεύτερο ‘καί’ συνδέει τα επίθετα ‘δικαιοτάτον ~ σωφρονέστατον’. Το τρίτο ‘καί’ συνδέει τα επίθετα ‘σωφρονέστατον ~ ἐγκρατέστατον’. Τα τρία επίθετα είναι κατηγορούμενα στο ‘εἶναι’. **χρημάτων:** γενική αφαιρετική στο ‘ἐγκρατέστατον’, ‘και ὅτι ἀπείχε σε μεγάλο βαθμὸ μακριὰ ἀπὸ τα χρήματα’. **ἔτι δέ:** το επιρρ. ‘ἔτι δέ’ υπονοεῖ την ὑπαρξή πάλι του απαραιτήτου ‘εἶναι’. **συνημερεῦσαι καὶ συμβιῶναι:** δυο ἀναρθρα απαρέμφατα ως επιρρ. της αναφοράς. **ἥδιστον καὶ λιγυρώτατον:** κατηγορούμενα. Από αυτά τα επίθετα εξαρτώνται τα δυο προηγούμενα απαρέμφατα, ‘και ἐπὶ πλέον ὅτι ἦταν πάρα πολὺ ευχάριστος και καθαρὸς στα λόγια του ως προς το να...και να’, ὅπως στην έκφραση ‘δίκαιός εἰμι λέγειν ἔχω δικαίωμα να μιλά’. Το επίθετο ‘λιγυρός, -ά, -όν’ σημαίνει τον ‘καθαρό’ τον ‘διανή’, και εν προκειμένω ἔχει την σημασία του ἀνθρώπου που εἶναι ‘ἀκριβὴς στην διατύπωση των νοημάτων του’. **πρὸς δὲ τούτοις:** ‘και κοντὰ σε ὅλα αυτά’, δηλ. σε ὅλα ὅσα θετικά στοιχεία ἔχει αναγνωρίσει τον Διόδοτο. **ἔχειν:** αντικείμενο ἐπίσης στο ‘ἂν ὁμολογήσειεν’. **οὐχ ἦν οὐ προσῆκεν:** ‘ἦν : παρρησίαν’, ‘ὄχι αὐτὴν που δεν ἄρμοζε’. Αναφ. πρόταση με το ‘ἦν’ αντικείμενο στο ενν. πάλι απαρέμφατο ‘ἔχειν’ ως υποκείμενο στο ἀπρόσωπο ‘προσῆκεν’. **ἀλλὰ τὴν...ἂν γιγνομένην:** έναρθρη μτχ. με ενν. υποκείμενο την αιτιατική ‘παρρησίαν’. Αναλύεται σε αναφορική πρόταση ως επεξήγηση στην αιτιατική ‘παρρησίαν’. Η παρουσία του δυνητικού ‘ἂν’ κάνει την μτχ. δυνητική και δίνει ως ἐγκλίση στην αναφορική πρόταση που προκύπτει ἀπὸ την αναφορική μτχ.,

την δυνητική Οριστική ιστορικού χρόνου για να δείξει το δυνατόν στο παρελθόν, ‘*ἀλλὰ ταύτην τὴν παρρησίαν ἣ ἂν ἐγίγνετο*’. **μέγιστον σημείον:** το επίθετο είναι κατηγορηματικός προσδιορισμός και το ουσιαστικό είναι κατηγορούμενο στην έναρθη μιχ. **τῆς εὐνοίας:** γενική αντικειμενική στο ‘σημεῖον’. **τῆς πρὸς τοὺς φίλους:** το άρθρο μετατρέπει στην δική του πτώση, γένος και αριθμό ὅ,τι ακολουθεί. Εδώ μετατρέπει τον εμπρόθετο σε ουσιαστικό, επεξήγηση στην γενική ‘τῆς εὐνοίας’.

(5) **ἦν...τιμῶσιν:** όταν μία αναφορική αντωνυμία ξεκινά σε μία περίοδο λόγου, τότε (i) αν έως το τέλος της περιόδου υπάρχει κύρια πρόταση, η αναφορική παραμένει ως έχει, (ii) αν όμως έως το τέλος της περιόδου δεν υπάρχει κύρια πρόταση, τότε η αναφορική μετατρέπεται σε κύρια και το αναφορικό σε δεικτική αντωνυμία, κάτι που συμβαίνει εδώ. **ἦν:** sc. ‘ταύτην : τὴν παρρησίαν’, αντικείμενο στο ‘τιμῶσιν’. **τῶν δυναστῶν:** γενική διαιρετική, ‘*ἀνάμεσα στους εξουσιαστές*’. **οἱ μὲν...ἔχοντες:** έναρθη μιχ. ως ουσιαστικό, υποκείμενο στο ρ. ‘τιμῶσιν’. **ἀξιώχρεων τὸν ὄγκον:** το ‘ἀξιώχρεων’ είναι αιτιατική ενικού, αρσενικού γένους του αττικόκλιτου επιθέτου β’ κλίσεως ‘ὁ, ἡ ἀξιώχρεως, τὸ ἀξιώχρεων ο ἀξιόλογος, -η, ον’. Συντακτικά λειτουργεί ως κατηγορούμενο στο ουσιαστικό ‘τὸν ὄγκον’, το οποίο είναι αντικείμενο στην μιχ. ‘ἔχοντες’, **τὸν τῆς ψυχῆς:** το άρθρο μετατρέπει το ακόλουθο ουσιαστικό στην δική του πτώση, γένος, αριθμό, και λειτουργεί ως επεξήγηση στο ουσιαστικό ‘τὸν ὄγκον’. **ὥς...οὔσαν:** συνημμ. μιχ. στην γενική ‘τῆς ψυχῆς’, επιρρ. μιχ., αιτιολογική που με την προσθήκη του ‘ὥς’ προσλαμβάνει σημασία υποκειμενικότητας: **οἱ δ’...ὄντες:** έναρθη μιχ. ως ουσιαστικό, υποκείμενο στο ‘δυσχαιρένουσιν’. **ἀσθενέστεροι τὰς φύσεις:** ‘*ενῶ αυτοὶ που εἶναι πιο αδύναμοι στον χαρακτήρα τους*’, το επίθετο είναι κατηγορούμενο και η αιτιατική είναι επιρρ. της αναφοράς. **ἡ κατὰ τὰς ὑπαρχούσας ἐξουσίας:** ‘*απ’ ὅ,τι στις εξουσίες τις οποίες ἔχουν ὑπὸ τὴν κατοχὴ τους*’, ο ‘ἡ’ είναι συγκριτικός και συγκρίνει την αιτιατική της αναφοράς με τον εμπρόθετο ‘κατὰ τὰς ἐξουσίας’. **δυσχαιρένουσιν:** με ενν. αντικείμενο ‘τὴν παρρησίαν’, ‘*εμποδίζουν αὐτὴν τὴν ελευθεροστομία*’. **ὥς...βιαζομένην αὐτούς:** συνημμ. μιχ. με υποκ. το ενν. αντικείμενο το ενν. ‘τὴν παρρησίαν’. Το ‘ὥς’ ενισχύει την έννοια της υποκειμενικότητας στην μιχ., η οποία είναι επιρρ., αιτιολογική, ‘*επειδὴ κατὰ τὴν γνώμη τους αὐτὴ ἡ ελευθεροστομία πιέζει αὐτοὺς τους ἰδίους*’. **ὧν οὐ προαιροῦνται τι ποιεῖν:** ‘*να κάνουν κάτι απ’ αὐτά τα οποία οἱ ἴδιοι δεν επιθυμοῦν*’. Εδώ έχουμε μία διαταραχή στην λογική σειρά των λέξεων, προκειμένου ο Ισοκρ. να κερδίσει ἔτσι τις εντυπώσεις. Αν μουν οι λλ. σε μία πιο λογική σειρά, θα έχουμε: ‘ὥς βιαζομένην (:τὴν παρρησίαν) αὐτούς ποιεῖν τι ὧν οὐ προαιροῦνται’. Το ‘ποιεῖν’ είναι αντικείμενο στην μιχ. Το ‘τι’ είναι σύστοιχο αντικ. στο απαρέμφατο. Η πρόταση ‘ὧν οὐ προαιροῦνται’ είναι αναφορική με ἑλξη του αναφορικού στην αντωνυμία ‘ὧν’, διότι ενώ θα ἔπρεπε να ἦταν σε αιτιατική πτώση ως το αντικείμενο του ‘προαιροῦνται’, αὐτὴ ἑλκεται ἀπὸ τὴν εννοούμενη αντωνυμία ‘τούτων’, η οποία λειτουργεί ως γενική διαιρετική στο ‘τι’. Στην κανονική της ανάπτυξη η αναφορική χωρίς την ἑλξη θα εἶναι: ‘ὥς βιαζομένην αὐτὴν ποιεῖν τι <τούτων ᾗ> οὐ προαιροῦνται’. **οὐκ εἰδότες:** συνημμ. μιχ., αιτιολογική. **ὥς...παρασκευάζουσιν:** ειδική πρόταση αντικ. στην μιχ. ‘εἰδοτες’. **οἱ...τολμῶντες:** έναρθη μιχ. ως υποκείμενο στο ρ. ‘παρασκευάζουσιν’. **περὶ τοῦ συμφέροντος ἀντιλέγειν:** ‘*αὐτοὶ που τολμοῦν να φέρνουν ἀντιρρήσεις ἀπέναντι στὴν ἐπιδίωξη τοῦ συμφέροντος*’. **πλείστην ἐξουσίαν:** το επίθετο επιθ. προσδιορισμός και το ουσιαστικό αντικ. στο ρ. **τοῦ πράττειν:** έναρθη απαρέμφατο σε γενική πτώση ως γενική αντικειμενική στο ‘ἐξουσίαν’.

(6) **Εἰκὸς γὰρ:** ενν. ‘ἔστι’, κύρια πρόταση. **διὰ μὲν τοὺς ἀεὶ...προαιρουμένους:** ‘*ἐξ αἰτίας αὐτῶν οἱ οποίοι πάντοτε ἐπιλέγουν*’, εμπρόθετος προσδιορισμός της αἰτίας με έναρθη μιχ. **πρὸς ἡδονὴν λέγειν:** ‘*να μιλούν για να ευχαριστήσουν*’. **οὐχ ὅπως τὰς μοναρχίας...ἀλλ’ οὐδὲ τὰς πολιτείας:** η συνδεσμολογία ‘οὐχ ὅπως...ἀλλ’ οὐδὲ/μηδὲ...’ λειτουργεῖ πάντοτε με ἄρνηση και στα δυο σκέλη ως ‘ὄχι μόνο δεν...ἀλλὰ οὔτε...’ Η συνδεσμολογία

αυτή αναπτύσσεται είτε με ουσιαστικά στα δυο σκέλη όπως εδώ, είτε με ρήματα, είτε με απαρέμφατα. Για την συνδεσμολογία με ρήματα στα δυο σκέλη: 'οὐχ ὅπως τῆς κοινῆς ἐλευθερίας μετέχομεν, ἀλλ' οὐδὲ δουλείας μετρίας τυχεῖν ἡξιώθηκεν, Ἰσοκρ. 14,5 *ὅχι μόνο δεν πήραμε μέρος σε μία ελευθερία για όλους, αλλά ούτε αξιωθήκαμε για μια μετριοπαθή κατάσταση δουλείας*'. Για την συνδεσμολογία με απαρέμφατα στα δυο σκέλη: 'χρὴ τὸν μὴ τυχόντα γνώμης οὐχ ὅπως ζημιοῦν, ἀλλὰ μηδὲ ἀτιμάζει, Θουκ.3,42,4 *πρέπει αυτόν ο οποίος δεν διατύπωσε μια σωστή άποψη όχι να τον τιμωρούν, αλλά ούτε να του στερούν τα δικαιώματά του*'. **τὰς μοναρχίας...τὰς πολιτείας:** αιτιατικές, υποκείμενα στο απαρέμφατο 'δύνασθαι', το οποίο είναι υποκείμενο στο απρόσωπο 'Εἰκὸς γάρ <έστι>'. 'μοναρχίαι = *τα αυταρχικά καθεστώτα*', 'πολιτεῖαι = *οι δημοκρατικές κοινωνίες*'. **διαμένειν:** αντικείμενο στο 'δύνασθαι'. **αἱ... ἐφέλκονται:** αναφορική επιθετική πρόταση, η οποία λειτουργεί και ως 'αιτιολογική', διότι αιτιολογεί το ότι 'οὐχ ὅπως τὰς μοναρχίας δύνασθαι διαμένειν', 'θαυμαστὸν ποιεῖν ὅς ἡμῖν...οὐδὲν δίδως, Ξεν.Απ.2,7, 13 *κάνεις λάθος που δεν μας δίνει τίποτε*'. **αἱ:** sc. 'μοναρχίαι'. **πολλοὺς τοὺς ἀναγκαίους...κινδύνους:** το άρθρο επίθετο είναι κατηγορηματικός προσδιορισμός του αποτελέσματος, το άρθρο ουσιαστικό σε αιτιατική πτώση είναι αντικ. στο ρ., και το ενδιάμεσο άρθρο επίθετο είναι επιθετικός προσδιορισμός, '*οι οποίες (:μοναρχίες) τραβούν δέχονται τους αναπόφευκτους κινδύνους έτσι ώστε να είναι πολλοί*'. **διὰ δὲ τοὺς... παρρησιαζομένους:** 'ἐξ αἰτίας ὅμως ἐκείνων οι οποίοι μιλούν με θάρρος'. **ἐπὶ τῷ βελτίστῳ:** 'αποβλέποντας στο καλύτερο'. **πολλὰ σῶζεσθαι:** ενν. 'εἰκὸς γάρ <έστι>' από πιο πάνω. Το άρθρο επίθετο είναι σε θέση υποκειμένου στο απαρέμφατο καταχρηστικῶς, διότι κανονικά θα έπρεπε να ήταν άρθρο, ώστε να μετατραπεί σε ουσιαστικό· το απαρέμφατο είναι υποκείμενο στο ενν. 'εἰκὸς γάρ <έστι>', '*εἶναι φυσικό να σώζονται πολλά*'. **καὶ τῶν... πραγμάτων:** ο σύνδεσμος 'καί' δεν λειτουργεί εδώ ως συνδετικός, αλλά ως 'επιδοτικός', ενώ η γενική που ακολουθεί είναι διαιρετική στο 'πολλὰ', '*εἶναι φυσικό να σώζονται πολλά ακόμη και από εκείνα τα ζητήματα*'. **ἐπιδόξων διαφθάρῃσθαι:** το επίθετο είναι επιθετικός προσδιορισμός, και το άρθρο απαρέμφατο είναι επιρρ. της αναφοράς, 'ἐπίδοξός εἰμι + ἀπρμφ. μέλλ. = *εἶμαι υποψήφιος ὅσον αφορά το ότι θα κάνω/πάθω κάτι*'. **ᾧ ἕνεκα προσῆκε:** 'ἐξ αἰτίας αὐτῶν θα έπρεπε'. Κύρια πρόταση παρά το γεγονός ότι εισάγεται με αναφορική αντωνυμία, διότι ἕως το τέλος της περιόδου δεν υπάρχει κύρια πρόταση. Σ' αυτήν την περίπτωση το αναφορικό μεταφράζεται ως δεικτικό. Το ρ. 'προσῆκε' δεν εκφράζει εν προκειμένω αυτό που 'ταίριαζε', αλλά αυτό που 'θα ταίριαζε', δηλ. διατυπώνεται μια δυνητική ἐγκλίση, και κανονικά θα περιμέναμε δίπλα του το δυνητικό 'ἄν'. Ὅμως στα ρήματα που εκφράζουν την έννοια του 'πρέπει – ταιριάζει', το 'ἄν' πάντοτε παραλείπεται (Kühner, p.207). **παρὰ πᾶσι τοῖς μονάρχοις:** εμπρόθετος του ποιητικού αιτίου στο παθητικό απαρέμφατο 'φέρεσθαι'. **πλέον φέρεσθαι:** '*να προτιμούνται περισσότερο*', το απαρέμφατο υποκ. στο 'προσῆκε'. **τοὺς... ἀποφαινομένους:** άρθρο μετχ. ως ουσιαστικό, υποκείμενο στο απαρέμφατο 'φέρεσθαι'. Η ενδιάμεση άρθρο αιτιατική αντικ. στο απαρέμφατο. **τῶν...λεγόντων:** άρθρο μετχ., ουσιαστικό, γενική συγκριτική στο 'πλέον'. **ἅπαντα:** άρθρο επίθετο, σύστοιχο αντικ. στην μετχ. 'λεγόντων', αντί του ορθού 'ἅπαντας τοὺς λόγους'. **μὲν πρὸς χάριν:** '*με σκοπό να ευχαριστήσουν*', εμπρόθετος του σκοπού στην μετχ. 'λεγόντων'. **μηδὲν:** επίσης σύστοιχο αντικ. στην μετχ. 'λεγόντων' αντί του ορθού 'μηδὲνα λόγον'. **χάριτος ἄξιον :** η γενική είναι επιρρ. της 'αξίας', και το άρθρο επίθετο είναι κατηγορηματικός προσδιορισμός του αποτελέσματος στο 'μηδὲν', '*τίποτε που να είναι/ώστε να είναι ἄξιο για ευχαρίστηση*'. **συμβαίνει δ':** 'αντιθέτως ὅμως συμβαίνει'. Ο 'δὲ' εκφράζει την αντίθεση ἀνάμεσα σε αυτό που 'θα ταίριαζε' (προσῆκε <ἄν>), και σε αυτό που 'συμβαίνει' (συμβαίνει). **ἐλαττον ἔχειν αὐτοὺς παρ' ἐνίοις αὐτῶν:** 'αντιθέτως ὅμως συμβαίνει αυτοί να αντιμετωπίζονται με χειρότερο τρόπο από ὁρισμένους από τους εξουσιαστές'. 'αὐτοὺς = τοὺς τὴν ἀλήθειαν ἀποφαινομένους', υποκ. στο απαρέμφατο. 'αὐτῶν = τῶν μονάρχων', γενική διαιρετική στο 'ἐνίοις'.

(7) **᾽Ο:** αιτιατική ενικού του ουδετέρου, αντικ. στο *‘παθεῖν’*. **Διοδότῳ:** δοτική προσωπική στο απρόσωπο *‘συνέπεσεν’*. **παθεῖν:** υποκείμενο στο απρόσωπο *‘συνέπεσεν’*, *‘και αυτό ακριβῶς συνέβη στον Διόδοτο να πάθει’*. Κύρια πρόταση με το αναφορικό να μεταφράζεται ως δεικτικό. **παρά τισι:** εμπρόθετος του ποιητικού αιτίου στο *‘παθεῖν’*. **τῶν...δυναστῶν:** γενική διαιρετική στο *‘τισι’*. Είναι άγνωστοι οι *‘δυνάσται’* στους οποίους αναφέρεται ο Ισοκρ. Να επρόκειτο μόνο για ένα περιστατικό σύγκρουσης του Διοδότου με *‘ένα’* μόνο *‘δυνάστη’*, και ο πληθυντικός να είναι απλῶς *‘της μεγαλοπρέπειας’*, αυτό αν και πιθανό, είναι μάλλον δύσκολο, γιατί και στην επόμενη παράγραφο ο Ισοκρ. εμμένει στον πληθυντικό αριθμό των Ασιατών ηγεμόνων με τους οποίους ο Διόδοτος ήρθε σε ρήξη. **οἷς...ἀπεστέρηται:** αναφορική πρόταση με το αναφορικό να συντάσσεται ως δοτική προσωπική στο *‘γενόμενος’*, *‘στους οποίους αν και έγινε χρήσιμος’*, *‘οἷς = δυνάσταις’*. **γενόμενος:** συνημμ. μτχ., επιρρ., εναντιωματική. **τῷ συμβουλευεῖν...τῷ πράττειν καὶ κινδυνεύειν:** τρία έναρθρα απαρέμφατα σε δοτική πτώση ως δοτικές επιρρ. της αναφοράς. **διὰ τὸ παρρησιάζεσθαι:** *‘ἐξ αιτίας του γεγονότος ὅτι μιλούσε με θάρρος ενώπιον εκείνων’*, εμπρόθετος της αιτίας με υποκ. του απαρεμφάτου την ενν. αιτιατική *‘Διόδοτον’*. **πρὸς αὐτούς:** sc. *‘δυνάστας’*. **περὶ ὧν ἐκείνοις συνέφερον:** *‘για τα ζητήματα τα οποία συνέφεραν εκείνους’*, αναφορική πρόταση, επιρρ. της αναφοράς με ἔλξη του αναφορικού στην γενική *‘ῶν’* ἀντί του ορθού *‘περὶ τούτων ἃ’* με την αιτιατική να είναι το υποκείμενο του ρ. σε αττική σύνταξη. **καὶ τῶν...τιμῶν...καὶ ...ἐλπίδων:** δυο γενικές συντασσόμενες με το *‘ἀπεστέρηται’* ως γενικές αφαιρετικές. Τα δυο *‘καί’* δεν είναι συνδετικά, ἀλλὰ επιρρ. *‘τόσο ἀπὸ τις τιμές, ὅσο και ἀπὸ πολλές και διαφορετικές ἐλπίδες’*. **οἴκοι:** δοτική επιρρ. του τόπου, *‘στην πατρίδα του’*. **καὶ μείζον ἰσχυσαν:** αναφορική πρόταση που συνδέεται με την προηγούμενη μέσω του *‘καί’*. **τῶν τυχόντων ἀνθρώπων:** γενική υποκειμενική στο *‘αἱ κολακεῖαι’*, υπονοώντας ὅτι οι αυλοκόλακες των Ασιατῶν δυναστῶν είχαν ἐπάνω τους μεγαλύτερη επιρροή ἀπὸ τον εὐλικρινή και ἀληθῆ στον λόγο του Διόδοτο. **τῶν εὐεργεσιῶν:** γενική συγκριτική ἀπὸ το *‘μείζον’*. **τῶν τούτου:** sc. *‘Διοδότου’*.

(8) **πρὸς ὑμᾶς ἀεὶ προσιέναι διανοούμενος:** *‘κάθε φορά που σκεπτόταν να ἐρθεῖ σε εσάς’*, η μτχ. είναι συνημμ. χρονική με την ἔννοια της επαναλαμβανομένης πράξεως στο παρελθόν. **ὀκνηρῶς εἶχεν:** *‘δίσταζε’*. **οὐχ ὥς...νομίζων:** *‘ὄχι ἐπειδὴ προσωπικά ο ἴδιος πίστευε’*, η μτχ. είναι συνημμ., αιτιολογική, και με την προσθήκη του *‘ὥς’* η αιτιολογία γίνεται καθαρὰ υποκειμενική, δηλ. ἀληθεύουσα μόνο για το υποκείμενό της. **τούς...ὄντας:** έναρθρη μτχ. ως ουσιαστικό, αντικείμενο στην μτχ. *‘νομίζων’*. Αντικείμενο την μτχ. *‘νομίζων’* είναι το απαρέμφατο *‘εἶναι’* και κατηγορούμενο το *‘ὁμοίους’* με το *‘ἅπαντας’* κατηγορηματικό προσδιορισμό. **ὑπὲρ αὐτόν:** δηλ. *‘ὅλους εκείνους γενικῶς που βρίσκονται πάνω ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἴδιον’*, ενν. *‘ὡς ἀνώτεροί του’*. **διὰ τὰς...δυσχερείας:** *‘ὅμως ἐξ αιτίας των προβλημάτων’*, ενν. *‘τα οποία εἶχε ο ἴδιος’*. **πρὸς ἐκείνους:** *‘σε σχέση με εκείνους’*, sc. *‘τούς ὑπὲρ αὐτόν ὄντας’*. **γεγενημένας:** *‘οι οποίες συνέβησαν’*, ἀναρθρη μτχ., επιθ. προσδιορισμός. **καὶ:** δεν είναι συνδετικός, ἀλλὰ με επιρρηματική σημασία, *‘ομοίως – ἐπίσης και’*. **πρὸς τὰς...ἐλπίδας:** *‘σε σχέση με τις προσδοκίες’*. **παρ’ ὑμῶν:** *‘ἐκ μέρους σας – ἀπὸ εσάς’*. **παραπλήσιον:** ἀναρθρο επίθετο, καταχρηστικῶς ως αντικείμενο στο *‘πεπονθῶς’*. **ὥς ἐμοὶ δοκεῖ:** αναφορική, επιρρ. πρόταση του τρόπου. **τῶν πεπλευκότων:** γενική διαιρετική στο *‘τισὶ’*. **τισὶ:** δοτική συντασσόμενη με το επίθετο *‘παραπλήσιον’* ως δοτική της συμμετοχῆς ἢ συνοδείας. **οἳ...εἰσβαίνουνσιν:** αναφορική επιθετική πρόταση. **ὅταν χρήσωνται χειμῶσιν:** *‘ὅταν ἀντιμετωπίσουν κακοκαιρίες’*. Για την ἔκφραση *‘χρῶμαι χειμῶνι συναντῶ κακοκαιρία’*, κυριολεκτικά: *‘χειμῶνι χρῆσάμενον’*, Δημ.18,194’, μεταφορικά: *‘πολλῶ χειμῶνι χρήσεται’*, Πλ.Ἀλκ.11,147a,8’. **θαρροῦντες:** τροπική μτχ. **ἔστιν:** *‘εἶναι δυνατὸν’*, ἀπρόσωπο με υποκείμενο το *‘ἐπιτυχεῖν’*. **συνέστηκε σοι...ποιεῖ:** υποκείμενο και στα δυο ρρ. *‘ὁ Διόδοτος’*.

(9) **αὐτῷ συνοίσειν:** ‘σκέφτομαι λοιπόν ότι αυτός θα ωφεληθεί’. **τῇ φιланθρωπίᾳ:** δοτική επιρρ., οργανική του μέσου. **στοχαζόμενος:** ‘επειδή αναλογίζομαι’, υποκείμενο της μτχ. το ενν. ‘ἐγώ’. **ἦν ἔχειν ὑπέληψαι:** ‘την οποία θεωρείσαι εσύ ότι την έχεις’, για το ρ. ‘ὑπολαμβάνομαι’ με παθ. σημ. ως ‘θεωρούμαι’, ‘τοιούτος ὑπολαμβάνομενος, Ἰσοκρ.12,5· ὑπολαμβάνεσθαι μειζόνως ἢ κατὰ τὴν ἀξίαν, 11,24· ὑπειλημμένον, Δημ.23,6’. **νομίζων:** ‘και κατόπιν ἐπειδὴ πιστεύω’. **οὐκ ἄγνοεῖν ὑμᾶς:** το απαρέμφοτο είναι αντικ. στην μτχ. και η αντων. υποκ. του απαρεμφάτου, ‘ὑμᾶς = σε’. **ταῖς εὐεργεσίαις:** ‘με τις ἐξυπηρετήσεις’, δοτική οργανική του μέσου στο ‘κτᾶσθαι’ και ‘ποιεῖν’. **ὑπὲρ ὧν:** sc. ‘φίλων τοιούτων’. **πολλοὶ καὶ τῶν ἄλλων:** ‘πολλοὶ ἀκόμῃ και ἀνάμεσα σ’ ἐκείνους που δεν εἶναι φίλοι σου’. **Ἄπαντες γὰρ οἱ χαρίεντες:** ‘διότι ὅλοι ἐκεῖνοι που ἔχουν ἓνα καλλιεργούμενο χαρακτήρα’. **τοὺς...καλῶς ὁμιλοῦντας:** ἐναρθρη μτχ., αντικ. στο ‘ἐπαινοῦσι’ & ‘τιμῶσιν’. **τοῖς σπουδαίοις τῶν ἀνδρῶν:** η ἐναρθρη δοτική συντάσσεται με την ἐναρθρη μτχ. ‘τοὺς ὁμιλοῦντας’ ως δοτική της συμμετοχής ή της συνοδείας, και η ἐναρθρη γενική διαιρετική. **ὥσπερ αὐτοὶ ...ἀπολαύοντες:** ‘με την ἐντύπωση ότι ἀπολαμβάνουν οἱ ἴδιοι προσωπικά’, η μτχ. εἶναι επιρρ., παραβολική, και η αντωνυμία εἶναι κατηγορηματικός προσδιορισμός. **τῶν ὠφελειῶν:** γενική διαιρετική στην μτχ. ‘ἀπολαύοντες’.

(10) **Διόδοτον αὐτόν:** ‘ο Διόδοτος ο ἴδιος αὐτοπροσώπως’, υποκείμενο στο ‘προτρέψεσθαι’. **σε:** αντικείμενο στο ‘προτρέψεσθαι’. **πρὸς τὸ φροντίζειν:** ἐμπρόθετος προσδιορισμός του σκοπού με ἐναρθρο απαρέμφοτο στην θέση του ουσιαστικού. **αὐτοῦ:** sc. ‘Διοδότου’. Ενν. ότι η προσωπικότητα του Διοδότου εἶναι τόσο ισχυρή, ὥστε αὐτή θα σε παρακινήσει να ασχοληθεῖς μαζί του. **Συνέπειθον:** ‘προσπαθούσα να πείσω συγχρόνως’. **τῶν ὑμετέρων ἀντέχεσθαι πραγμάτων:** το απαρέμφοτο εἶναι αντικείμενο: στο ‘Συνέπειθον’, η ἐναρθρη γενική του ουσιαστικού εἶναι διαιρετική στο απαρέμφοτο, και η ἐνδιάμεση αντωνυμία επιθ. προσδιορισμός, ‘ἀντέχομαί τινος = κ.λ. στηρίζομαι σε κάποιο σημεῖο ἀπὸ κάτι/κάπου, μτφρ. = συνεργάζομαι – ασχολούμαι με κάτι’. **καὶ:** συνδέει τα ἀπαρέμφοτα ‘ἀντέχεσθαι ~ πειραθῆναι’. **παραδόντ(α):** συνημμ. μτχ. ἀπὸ την αιτιατική ‘τὸν υἱόν’, χρονική μτχ. ‘ὅτε ἂν παραδώσῃ = ὅταν παραδώσει’. **αὐτόν:** sc. ‘ἐαυτόν’. **ὥσπερ μαθητὴν:** αναφορική επιρρ. πρόταση του τρόπου με ρ. ενν. ‘ὥσπερ <παραδίδει> μαθητὴν’. Προσδιορίζει το ἀπαρέμφ. ‘προελθεῖν’. **εἰς τοῦμπροσθεν:** ‘στο μέλλον’. **Ὁ δὲ:** sc. ‘οὗτος = Διόδοτος’. **ταῦτά μου λέγοντος:** ‘ἐνὼ ἐγὼ ἔλεγα αὐτά τα πράγματα’, η δεικτική αντωνυμία εἶναι σύστοιχο αντικείμενο, η προσωπική εἶναι υποκ. στην μτχ., και η μτχ. εἶναι γενική ἀπόλυτη, χρονική για το σύγχρονο στο παρελθόν ἴδια με τον cum ως ‘ιστορικό’, ‘cum ego ea dicerem’. **ἐπιθυμεῖν:** αντικ. στο ρ. **τῆς...φιλίας:** συντάσσεται με το ‘ἐπιθυμεῖν’ ως γεν. διαιρετική. **οὐ μὴν ἄλλὰ:** ‘σε κάθε ὁμως περίπτωση – γενικῶς ὁμως’, ως ἀντιθετικός σύνδεσμος συνδέει τα ἀπαρέμφοτα ‘ἐπιθυμεῖν ~ πεπονθέναι’, τα οποία εἶναι ὅμοια συντακτικά. **τι:** σύστοιχο αντικείμενο στο ‘πεπονθέναι’. **πρὸς αὐτήν:** sc. ‘τὴν ὑμετέραν φιλίαν’, ‘’ **πρὸς τοὺς στεφανίτας ἀγῶνας:** ‘σε σχέση με τοὺς ἀθλητικούς αγῶνες ὅπου ἐπαθλο εἶναι ἓνα στεφάνι’.

(11) **Ἐκείνους:** sc. ‘τοὺς στεφανίτας ἀγῶνας’ αντικ. στο ἀπαρέμφ. που ἀκολουθεῖ. **νικᾶν:** αντικ. στο ἀπαρέμφ. που ἀκολουθεῖ. **ἂν βούλεσθαι:** δυνητικό εἰδικό ἀπαρέμφοτο του πлагίου λόγου ἐξαρτώμενο ἀπὸ το πιο πάνω ρ. ‘ἔφασκε’ ως αντικείμενο, το οποίο μπορεί να ἀναλυθεῖ σε εἰδική πρόταση εἴτε (i) με δυνητική Εὐκτική, εἴτε (ii) με δυνητική οριστική παρατατικού. Ὅμως ἐπειδὴ ἐξαρτάται ἀπὸ ρ. ἐξάρτησης το οποίο ἀναφέρεται στο παρελθόν, πρέπει να ἀναλυθεῖ σε Δυνητική οριστική ιστορικού χρόνου, για να ἐκφράσει το ἀντίθετο του πραγματικού στο παρελθόν: ‘ὅτι ἂν ἐβούλετο = υποστήριζε ότι θα ἤθελε’. **καταβῆναι:** αντικείμενο στο ἀπαρέμφοτο που ἀκολουθεῖ. **εἰς αὐτούς:** sc. ‘τοὺς στεφ. ἀγῶνας’. **οὐκ ἂν τολμήσαι:** δυνητικό εἰδικό ἀπαρέμφοτο ἐπίσης του πлагίου λόγου ἐξαρτώμενο κι αὐτό ἀπὸ το ρ. ‘ἔφασκε’. Ὁμοίως ἀναλύεται σε εἰδική πρόταση με δυνητική οριστ. ιστορ.

χρόνου, ‘ὅτι οὐκ ἂν ἐτόλμησε’. **διὰ τὸ μὴ μετεσχηκέναι:** εμπρόθετος της αιτίας με ἑναρθρο ἀπαρέμφατο στην θέση του ουσιαστικού. **ῥώμης:** γενική διαιρετική στο ‘μετεσχηκέναι’. **ἀξίας:** κατηγορηματικός προσδιορισμός στο ‘ῥώμης’. Ὁχι ‘διότι δεν ἔχει ἀποκτήσει δύναμη ἐπ’αἰτίας τῶν στεφάνων’, ἀλλὰ ‘διότι δεν ἔχει ἀποκτήσει δύναμη που νὰ εἶναι ἐπ’αἰτίας τῶν στεφάνων’. **τῶν...τιμῶν:** συντάσσεται με τὸ ‘ἂν τυχεῖν’ ὡς γενική διαιρετική. **εὕξασθαι μὲν ἂν:** δυνητικό ειδικό ἀπαρέμφατο του πλαγίου λόγου εξαρτώμενο κι αυτό ἀπὸ το πιο πάνω ρ. ‘ἔφασκε’. Αναλύεται ὁμοίως σε ειδική πρόταση με δυνητική οριστική ιστορικού χρόνου, ‘ὅτι ἂν εὕξατο = θα ευχόταν’. **τυχεῖν:** αντικείμενο του ‘εὕξασθαι ἂν’. **ἐφίξεσθαι:** αντικ. στο ἀπαρέμφατο που ἀκολουθεῖ. **οὐ προσδοκᾶν:** ειδικό ἀπαρέμφατο του πλαγίου λόγου εξαρτώμενο κι αυτό ἀπὸ το ‘ἔφασκε’, και ἀναλύεται σε ειδική πρόταση με οριστική ἀπλή, ‘ὅτι οὐ προσεδόκα’. **τὴν τε γὰρ ἀπειρίαν...καὶ τὴν λαμπρότητα:** δυο αιτιατικές ἐπιρρ. της ἀναφοράς στο ἀπαρέμφατο ‘καταπεπλήχθαι’. **καταπεπλήχθαι:** ειδικό ἀπαρέμφατο του πλαγίου λόγου εξαρτώμενο ἀπὸ το ‘ἔφασκε’, και ἀναλύεται σε ειδική πρόταση με ἀπλή οριστική, ‘ὅτι καταπεπληγμένος ἐστί = ὅτι ἔχει βρεθεῖ σε κατάσταση ἀπορίας ὅσον ἀφορᾷ τόσο τὴν ἀπειρίαν τὴν δική του, ὅσο και τὴν λαμπρότητα τὴν δική σου’. **τὸ σῶμάτιον:** αιτιατική ἐνικού οὐδετέρου, ὑποκείμενο στο ἀπαρέμφατο ‘ἐμποδιεῖν’, ‘τὸ σῶμάτιον = τὸ μικρὸ του σώμα’. **οὐκ εὐκρινὲς ὃν ἄλλ’ ἔχον:** δυο συνημμ. μτχχ., ἐπιρρ., αιτιολογικές, ‘ἐπειδὴ δεν ἦταν αξιόλογο, ἀλλὰ ἐπειδὴ εἶχε’. **ἄττα:** ‘ἄτινα’, αιτιατική πληθ. του οὐδετέρου ‘τί’. **σίνη:** αιτιατική πληθυντικού του ουσιαστικού ‘σίνεος, τό = τὸ ἐλάττωμα, τὸ μειονέκτημα’. **νομίζεῖν:** ειδικό ἀπαρέμφατο του πλαγίου λόγου εξαρτώμενο ἀπὸ το ‘ἔφασκε’, και ἀναλύεται σε ειδική πρόταση με ἀπλή οριστική, ‘ὅτι νομίζει’. **ἐμποδιεῖν:** ειδικό ἀπαρέμφατο, αντικείμενο στο ‘νομίζεῖν’. **αὐτόν:** δηλ. ‘τον γιο του Διοδότου’.

(12) **Οὗτος:** ὁ γιος του Διοδότου. **ὅ,τι ἂν αὐτῷ δοκῇ συμφέρεῖν, τοῦτο πράξει:** ‘ὁ νεαρός γιος του Διοδότου θα κάνει πάντοτε αὐτὸ που του ὑποδεικνύει ἡ συνειδήσή του ὡς ὠφέλιμο’. Με αὐτὴν τὴν παρατήρηση ὁ Ἰσοκρ. διαβεβαιώνει τὸν Αντίπατρο ὅτι ἀν δεχθεῖ νὰ ὑποστηρίξει τὸν νεαρό, νὰ εἶναι σίγουρος ὅτι οἱ ἐπιλογές του θα εἶναι πάντοτε ἀποτέλεσμα ὀρθολογικῆς κρίσης. **ἂν τε περὶ ὑμᾶς ἂν θ’ ἡσυχίαν ἔχων διατρίβῃ περὶ τούτους τοὺς τόπους:** ὁ ὑποθετικός ‘ἂν’ ἀπαντᾷ δυο φορές με κοινὸ ρ. τὸ ‘διατρίβῃ’. Στὴν οὐσία ἔχουμε ἕνα μόνον ὑποθετικό λόγο και με τοὺς δυο συνδέσμους τονίζονται οἱ δυο εμπρόθετοι ‘περὶ ὑμᾶς ~ περὶ τούτους τοὺς τόπους’. Ἡ μτχ. ‘ἔχων’ εἶναι τροπική. **περὶ ὑμᾶς:** δηλ. στὴν περιοχή της Μακεδονίας. **περὶ τούτους τοὺς τόπους:** δηλ. ἐδῶ στὴν Ἀττική. Ποιὰ δικαιοδοσία θα μπορούσε νὰ εἶχε ὁ Αντίπατρος στὴν Ἀττική ὥστε νὰ φροντίσει γιὰ τις ὅποιες ἀνάγκες θα εἶχε ὁ νεαρός γιος του Διοδότου; Κάτι τέτοιο θα μπορούσε νὰ συμβεῖ μόνον μετὰ τὴν ἀνταρσία που ἐκδηλώθηκε στὴν Ἀθήνα ὕστερα ἀπὸ τὸν θάνατο του Ἀλεξάνδρου το 323π.Χ., και ἡ ὁποία κατεστάλη με Μακεδονική πλέον φρουρὰ ἐγκατεστημένη στὴν Ἀθήνα. Ὁμως μία τέτοια ὑπόθεση μας βγάζει πολὺ ἔξω ἀπὸ τὴν χρονολόγηση της ἐπιστολῆς, που σύμφωνα με τὴν πρώτη παράγραφο τοποθετεῖται μετὰ τῶν ἐτῶν 340-338. Ἐκτός κι ἀν με τὴν παρατήρηση του συντάκτη της ἐπιστολῆς ‘νῦν ὅτε πολεμοῦμεν, §1’, δεν γίνεται ἀναφορά στὸν πόλεμο του 340-338, ἀλλὰ στις ἐπιχειρήσεις τῶν Μακεδόνων νὰ καταστρίλουν τὴν ἀνταρσία τῶν Ἀθηναίων το 323. Ἀν ὁμως γίνεῖ δεκτὴ μία τέτοια χρονολόγηση, τότε συντάκτης της ἐπιστολῆς δεν μπορεῖ νὰ εἶναι ὁ Ἰσοκράτης, ὁ ὁποῖος πέθανε το 338. Αὐτὸ εἶναι ἕνα πιθανὸ ἐνδεχόμενο, δεδομένου ὅτι γιὰ πολλοὺς ἐκδότες τρεῖς λέξεις του κειμένου δεν ἀπαντοῦν σε κανένα ἄλλο ἀπὸ τα κείμενα γενικῶς του Ἰσοκράτη: πρόκειται γιὰ τα οὐσιαστικά ‘λιγυρώτατον, 4 & σῶμάτιον, 11’ και γιὰ τὸν δεύτερο τύπο της ἀορίστου ἀντωνυμίας ‘ἄττα, 11’. Τὸ θέμα της πατρότητας ὁμως της ἐπιστολῆς παραμένει ἀγνωστο. **μάλιστα δὲ τῆς ἀσφαλείας:** ἐνν. ‘ἐπιμελοῦ’. Νὰ φροντίσει ὁ Αντίπατρος γιὰ τὴν ‘ἀσφάλεια’ του Διοδότου και του γιου του, ἀν αὐτοὶ βρεθοῦν στὴν Μακεδονία, αὐτὸ εἶναι ἀπολύτως φυσικό. Ἀν ὁμως αὐτοὶ βρεθοῦν ‘περὶ τούτους τοὺς τόπους’, τότε πῶς θα μπορούσε νὰ κάνει κάτι τέτοιο; Πάλι κι ἐδῶ σκοντάφτουμε στὴν ὁποία δικαιοδοσία λογικά σύμφωνα με τὴν ἐπιστολή θα ἔπρεπε νὰ εἶχε ὁ Αντίπατρος ἐκτός Μακεδονίας, και τὸ ἔτος 323

φαντάζει σαν το πιο λογικό, συμπαρασύροντας όμως μαζί του και την πατρότητα της επιστολής. **καὶ τῆς τούτου καὶ τῆς τοῦ πατρὸς:** το ἄρθρο ἔχει την δύναμη να μετατρέπει σε ουσιαστικό στο δικό του γένος, πτώση και αριθμό ὅ,τι μέρος του λόγου ακολουθεί. Εδώ οι δυο γενικές ‘τούτου ~ πατρός’, αν και μόνες τους χωρίς το ἄρθρο είναι γενικές υποκειμενικές, εν τούτοις με την προσθήκη του ἄρθρου μετατρέπονται σε παραθέσεις στο ουσιαστικό ‘ἀσφαλείας’ που προηγείται. **αὐτοῦ: νομίσας:** ‘θεωρώντας – με το να θεωρήσεις’, τροπική μτχ. **ὥσπερ παρακαταθήκην:** αναφορική επιρρ. πρόταση του τρόπου με ενν. ρ. ‘ὥσπερ ἔχει τις παρακαταθήκην = ὁπως ακριβῶς ἔχει κάποιος ἕνα ιερὸ κληροδότημα’. **ἔχειν:** αντικ. στην μτχ. ‘νομίσας’. **τούτους:** δηλ. τον Διόδοτο και τον γιο του. **παρὰ τε τοῦ γήρως ἡμῶν:** ο εμπρόθετος δηλώνει την προέλευση και συντάσσεται με την αναφορική παραβολική πρόταση ‘σαν ἀποτέλεσμα της γεροντικής μου ηλικίας’. Αν υποτεθεί ὅτι ο συντάκτης της επιστολής είναι ο Ισοκράτης και ὅτι αυτή γράφεται μεταξύ των ετών 340/8, τότε αυτός είναι 96/8 ετών. **δ:** sc. ‘γήρας’. **καὶ τῆς δόξης:** ενν. ‘έμοῦ’. Ο σύνδεσμος ‘καὶ’ συμπλέκει παρατακτικά την γενική ‘τῆς δόξης’ με την πιο πριν γενική ‘τοῦ γήρως’ μέσω του ‘τε’, και στην ουσία δημιουργεῖ ἕνα δεύτερο εμπρόθετο προσδιορισμὸ της προέλευσης, δηλ. ‘καὶ παρὰ τοῦ γήρως ἡμῶν καὶ παρὰ τῆς δόξης’, γι’ αυτό και η γενική κτητική ‘ἡμῶν’ εννοεῖται πάλι. **εἰ...ἐστίν:** υποθετική πρόταση με οριστική, και με ἀπόδοση την επίσης οριστική ‘ἐπιμελοῦ’. **καὶ τῆς εὐνοίας:** τρίτος εμπρόθετος της προέλευσης συνδεδεμένος με τους δυο προηγούμενους με τον ‘καὶ’, ‘καὶ παρὰ τῆς εὐνοίας = και σαν ἀποτέλεσμα της καλῆς μου διάθεσης ἀπέναντί σου’. **ἦν:** αντικ. στην μτχ. ‘ἔχων’, η οποία είναι συνημμ., κατηγορηματική. **ἅπαντα τὸν χρόνον:** το επίθετο είναι κατηγορηματικός προσδιορισμός και η ἑναρθρη αιτιατική είναι επιρρ. της χρονικῆς διάρκειας.

(13) **Καὶ μὴ θαυμάσης:** ‘και μην απορήσεις’. **εἰ...γέγραφα...μήτ(ε) εἴ τι...εἰρήκαμεν:** δυο υποθετικές προτάσεις που ὅμως ἐπειδὴ εξαρτώνται ἀπὸ ρ. ψυχικοῦ πάθους (θαυμάσης) λειτουργοῦν ως αιτιολογικές ἢ και ως πλάγιες ἐρωτήσεις κατὰ μία ἔννοια. Βέβαια στην μετάφραση ἀποδίδονται σαν δήθεν υποθετικές ‘και μην απορήσεις αν κάτι το ἔχω γράφει...οὔτε αν κάτι το ἔχω πει...’, ὅμως σε καμία περίπτωση δεν ἀποδίδουν ‘υπόθεση’. **μακροτέραν:** κατηγορηματικός προσδιορισμός, ‘μην απορήσεις αν ἔγραφα την επιστολή ἔτσι ὥστε να είναι μεγαλύτερη’. **τι:** σύστοιχο αντικείμενο στο ‘εἰρήκαμεν’. **περιεργότερον καὶ πρεσβυτικώτερον:** επιθετικοί προσδιορισμοί, ‘ἢ αν ἔχω πει κάτι που είναι περισσότερο παρὰξενό και ταιριάζει σε ανθρώπους γεροντικῆς ηλικίας’. **πάντων γὰρ τῶν ἄλλων ἀμελήσας:** ‘ἔστω κι αν ἀδιαφόρησα για ὅλα τα ὅλα’. Η μτχ. ‘ἀμελήσας’, αν και είναι αορίστου, εν τούτοις δεν είναι χρονική, ἀλλὰ τροπική. Όταν μία μτχ. αορίστου ἔχει συγγενές περιεχόμενο με το ρ. ἐξάρτησης, τότε η μτχ. δεν ἀποδίδει τον χρόνο, ἀλλὰ τον τρόπο (J.Humbert, Συντακτικὸ της Ἑλληνικῆς γλώσσης, 1957,167). **τοῦ φανῆναι:** ἑναρθρο ἀπαρέμφατο ως ουσιαστικό σε γενική πτώση λόγω της προσθήκης του ἄρθρου. Λειτουργεῖ ως ἐπεξήγηση στην γενική ‘ένός’. **σπουδάζων:** κατηγορηματική μτχ. **φίλων καὶ προσφιλεστάτων:** κατηγορούμενα στην μτχ. ‘γεγενημένων’.

(1) Εγώ, αν και είναι επικίνδυνο σε μας εδώ να στέλνουμε επιστολές στην Μακεδονία, όχι μόνο τώρα όταν βρισκόμαστε σε πόλεμο με εσάς, αλλά ακόμη και όταν υπήρχε ειρήνη, όμως επέλεξα να γράψω σε εσένα για τον Διόδοτο, διότι θεωρούσα ότι ήταν σωστό να ενδιαφερθώ ιδιαιτέρως για όλους γενικά εκείνους οι οποίοι με πλησίασαν και έγιναν επάξιοι για μένα, πολύ περισσότερο όμως γι' αυτόν εδώ τόσο εξ αιτία της καλής του διάθεσης απέναντί μου, όσο και εξ αιτίας της άλλη καλής τους συμπεριφοράς.

(2) Κυρίως όμως θα ήθελα αυτός να γίνει γνώριμος σε εσένα. Επειδή όμως μέσω άλλων βρέθηκε στον δρόμο σου, υπολείπεται σε εμένα να καταθέσω μαρτυρίες γι' αυτόν και να διαβεβαιώσω την γνωριμία που έχει δημιουργηθεί σ' αυτόν σχετικά με εσένα. Με εμένα λοιπόν παρά το γεγονός ότι έχουν συναναστραφεί άνδρες πολλοί και από πολλά μέρη, και παρά το ότι ορισμένοι διέθεταν σπουδαία φήμη, ανάμεσα σε όλους αυτούς γενικά κάποιοι συγκεκριμένοι έγιναν ικανοί στην ρητορική τέχνη, κάποιοι άλλοι όσον αφορά τον συλλογισμό και την υλοποίηση, και κάποιοι άλλοι συνετοί και ευχάριστοι όσον αφορά την καθημερινότητα, όμως όσον αφορά τις υπόλοιπες εφαρμογές και συμπεριφορές, χωρίς κανένα φυσικό χάρισμα γενικώς.

(3) Αυτός εδώ όμως τόσο πολύ ευπροσάρμοστο χαρακτήρα είχε, ώστε σε όλα αυτά τα οποία αναφέρθηκαν να είναι απόλυτα ολοκληρωμένος. Και αυτά εδώ δεν θα τολμούσα να τα αναφέρω, αν εγώ ο ίδιος δεν είχα την απολύτως εξακριβωμένη εμπειρική γνώση αυτού εδώ του ανθρώπου, και αν δεν περίμενα ότι και εσύ θα την αποκτήσεις, αφ' ενός με το να συναναστρέφεσαι με εκείνον, και αφ' ετέρου με το να πληροφορείσαι από τους άλλους οι οποίοι τον γνώρισαν.

(4) Ανάμεσα σ' αυτούς ο καθένας είναι δυνατόν να ομολογήσει, αν βέβαια δεν είναι ιδιαιτέρως ζηλόφθων, ότι αυτός μπορούσε τόσο να μιλάει όσο και να σκέπτεται καλύτερα από τον καθένα, και ότι ήταν ο πιο δίκαιος και ο πιο σώφρων και εγκρατής απέναντι στα χρήματα, και επίσης ότι ήταν πάρα πολύ ευχάριστος και ακριβής στα λόγια του ως προς το να περνά κανείς μαζί την ημέρα του και να συμβιώνει, και κοντά σ' αυτά ότι είχε μεγάλη ελευθεροστομία, όχι αυτήν που δεν άρμοζε, αλλά εκείνην η οποία θα μπορούσε να γίνει μεγάλη απόδειξη της καλής του διάθεσης προς τους φίλους του.

(5) Αυτήν την ελευθεροστομία εκείνοι από τους εξουσιαστές οι οποίοι έχουν το μέγεθος εκείνο της ψυχής τους ιδιαιτέρως σημαντικό, την τιμούν επειδή κατά την γνώμη τους είναι χρήσιμη, ενώ εκείνοι οι οποίοι είναι αδύναμοι πιο πολύ στον χαρακτήρα τους παρά στην εξουσία την οποίαν έχουν, την επικρίνουν, επειδή κατά την γνώμη τους αυτή η ελευθεροστομία υποχρεώνει αυτούς του ίδιους να κάνουν κάτι από αυτά τα οποία δεν επιθυμούν, διότι δεν γνωρίζουν ότι εκείνοι που τολμούν σε μεγάλο βαθμό να φέρνουν αντιρρήσεις απέναντι στην επιδίωξη του συμφέροντος, αυτοί οι ίδιοι παρέχουν σ' εκείνους μεγάλη δυνατότητα να κάνουν αυτά τα οποία επιθυμούν.

(6) Διότι είναι φυσικό ότι εξ αιτίας εκείνων οι οποίοι πάντοτε επιλέγουν να μιλούν για ευχαρίστηση, όχι μόνο τα μοναρχικά καθεστώτα δεν μπορούν να παραμένουν στην εξουσία, τα οποία (για τον λόγο ότι) συγκεντρώνουν επάνω τους πολλούς κινδύνους, αλλά ούτε οι δημοκρατικές πολιτείες οι οποίες συγκροτούνται με μεγαλύτερη ασφάλεια, ενώ ότι εξ αιτίας εκείνων που μιλούν ελεύθερα με σκοπό την επιδίωξη του καλύτερου, πολλά πράγματα διασώζονται ακόμη και ανάμεσα σε εκείνα τα ζητήματα τα οποία είναι υποψήφια ότι θα καταστραφούν. Εξ αιτίας λοιπόν αυτών θα ταίριαζε να προτιμούνται από τους εξουσιαστές περισσότερο εκείνοι που εμφανίζουν την αλήθεια από εκείνους που λένε τα πάντα για να ευχαριστήσουν, αλλά τίποτε απολύτως το άξιο για ευχαρίστηση. Παρ' όλα αυτά όμως συμβαίνει αυτοί οι πρώτοι να μειονεκτούν στην αντίληψη ορισμένων από τους εξουσιαστές.

(7) Αυτό ακριβώς έτυχε να πάθει και ο Διόδοτος από τους δυνάστες στην Ασία, στους οποίους παρά το γεγονός ότι έγινε χρήσιμος σε πολλά πράγματα, όχι μόνο στο να δίνει συμβουλές, αλλά και στο να παίρνει πρωτοβουλίες και να κινδυνεύει, επειδή μιλούσε με ελευθεριότητα ενώπιόν τους για τα ζητήματα τα οποία ενδιέφεραν εκείνους, ακόμη και του αφαίρεσαν τα πολιτικά του δικαιώματα στην πατρίδα του και πολλές άλλες ελπίδες, και πιο πολύ δύναμη είχαν οι κολακείες των τυχαίων ανθρώπων από τις ευεργεσίες τις δικές του.

(8) Γι' αυτόν λοιπόν τον λόγο και κάθε φορά που σκεπτόταν να έρθει κοντά σας, δίσταζε όχι διότι προσωπικά πίστευε ότι όλοι οι ανώτεροι απ' αυτόν τον ίδιον γενικώς είναι όμοιοι, αλλά όμως εξ αιτίας των προβλημάτων σε σχέση μ' εκείνους, ήταν περισσότερο απρόθυμος ακόμη και σε σχέση με τις προσδοκίες εκ μέρους σας, διότι είχε πάθει κάτι παρόμοιο, όπως εγώ νομίζω, με ορισμένους απ' αυτούς που έχουν ταξιδεύσει στην θάλασσα, οι οποίοι όταν αντιμετωπίσουν κακοκαιρίες, παύουν πλέον να εισχωρούν στο πέλαγος με θάρρος, παρά το γεγονός ότι γνωρίζουν καλά πως πολλές φορές είναι δυνατόν να βρουν ένα καλό ταξίδι. Σε κάθε όμως περίπτωση μιας και εκείνος βρέθηκε κοντά σου, καλά κάνει.

(9) Σκέφτομαι λοιπόν ότι αυτός θα ωφεληθεί, επειδή αποκλειστικά και μόνο κρίνω με βάση την φιλανθρωπία την δική σου, την οποία θεωρείς ότι την έχεις από ανθρώπους άλλων περιοχών, και κατόπιν επειδή πιστεύω ότι εσύ δεν παραβλέπεις το γεγονός ότι είναι το πιο ευχάριστο και το πιο ωφέλιμο από όλα να αποκτάς φίλους έμπιστους και χρήσιμους με τις ευεργεσίες, και τέτοιους ανθρώπους να τους εξυπηρετείς για χάρη των οποίων πολλοί και μάλιστα ανάμεσα σ' εκείνους που δεν είναι φίλοι σου, θα σου χρωστούν ευγνωμοσύνη. Διότι όλοι γενικώς εκείνοι που έχουν ένα καλλιεργημένο χαρακτήρα, τους ανθρώπους εκείνους οι οποίοι συναναστρέφονται σωστά με σημαντικούς άνδρες, με όμοιο τρόπο και τους επαινούν και τους τιμούν, με την εντύπωση ότι απολαμβάνουν οι ίδιοι προσωπικά τα κέρδη.

(10) Όμως πιστεύω ότι Διόδοτος ο ίδιος αυτοπροσώπως θα σε παρακινήσει σε μεγάλο βαθμό να ενδιαφερθείς για αυτόν τον ίδιον. Όμως επίσης προσπαθούσα να πείσω και τον γιο του να ασχοληθεί με τις υποθέσεις σου, και όταν παραδώσει τον εαυτό του σε εσένα, κατόπιν να επιχειρήσει να προχωρήσει στο μέλλον σαν μαθητής. Κι εκείνος, ενώ εγώ έλεγα αυτά, υποστήριζε ότι επιθυμούσε την φιλία σου, αλλά όμως σε κάθε περίπτωση ότι είχε πάθει κάτι παρόμοιο σε σχέση με αυτήν όπως και με τους αθλητικούς αγώνες, όπου το έπαθλο είναι ένα στεφάνι.

(11) Επίσης υποστήριζε ότι θα ήθελε να τους κερδίσει εκείνους τους αγώνες, αλλά όμως δεν θα τολμούσε να συμμετάσχει σ' αυτούς εξ αιτίας του ότι δεν συμμετέχει σε μία δύναμη που να είναι αντάξια των στεφάνων, και ότι θα μπορούσε να ευχηθεί να πετύχει τις διακρίσεις εκ μέρους σου, όμως ότι δεν περιμένει να τις φτάσει. Επίσης ότι όσον αφορά την απειρία την δική του, αλλά και την διασημότητα την δική σου, έχει βρεθεί σε μία κατάσταση απορίας, αλλά και ότι το μικρό του σώμα επειδή δεν είναι αξιόλογο, αλλά επειδή ακριβώς έχει κάποια ελαττώματα, πιστεύει ότι φέρνει εμπόδια σ' εκείνον σε πολλές από τις υποθέσεις.

(12) Αυτός λοιπόν, ό,τι τυχόν του φανεί ως συμφέρον του, αυτό ακριβώς θα κάνει. Εσύ τώρα, αν αυτός ζήσει κοντά σου, ή αν ζήσει σ' αυτήν εδώ την περιοχή μένοντας αδρανής, φρόντιζε και κάθε τι άλλο ό,τι τυχόν συμβεί να έχει ανάγκη, κυρίως όμως φρόντισε για την ασφάλεια τόσο την δική του όσο και του πατέρα του, με τον πιστεύεις ότι τους έχεις αυτούς σαν ένα ιερό κληροδότημα από εκ μέρους της γεροντικής μου ηλικίας, η οποία εύλογα είναι δυνατόν να έχει μεγάλο ενδιαφέρον, αλλά και εκ μέρους της φήμης μου η οποία υπάρχει, αν βέβαια έχει κάποιο ενδιαφέρον που να αξίζει, αλλά και εκ μέρους της καλής μου διάθεσης απέναντί σου, την οποία συνέβη να έχω σε κάθε γενικώς χρονική στιγμή.

(13) Και μην απορήσεις ούτε αν έχω γράψει την επιστολή αυτήν έτσι ώστε να είναι μεγαλύτερη, ούτε αν έχω πει κάτι που είναι πιο παράξενο και πιο ταιριαστό σε ανθρώπους γεροντικής ηλικίας. Διότι με το να αδιαφορήσω για όλα τα άλλα ένα μόνο με ενδιέφερε, δηλ. να φανώ ότι ενδιαφέρομαι για άνδρες που έχουν γίνει και φίλοι μου αλλά και ιδιαίτερως αγαπητοί σε εμένα.